11/10/2022

Rugăciunea ca pedagogie: Valorile perene trebuie transmise prin educație, spune acad. Mircea Dumitru

„Rugăciunile sunt un mijloc de pedagogie socială și profund umană”, a afirmat acad. Mircea Dumitru luni, la Simpozionul Internațional de Teologie „Importanța rugăciunii în viața eclezială și personală a credincioșilor”.

„În orice făptuiește și gândește omul, acesta este angajat valoric. Poziția apărată de diferite forme de pozitivism în secolul trecut, unele păstrându-se, în mod anacronic, până astăzi, a neutralității axiologice, este doar un mit – unul lipsit de orice fertilitate culturală și de șansă a adevărului”, a spus academicianul.

În schimb, a adăugat el, „valorile perene dau identitatea culturală a ființei unui popor și acestea trebuie transmise prin educație. Tinerii studioși trebuie socializați prin interiorizarea acestor valori care dau sens, coerență și scop acțiunii sociale”.

Acad. Mircea Dumitru a transmis mesajul său în debutul simpozionului organizat de Sectorul teologic-educațional al Patriarhiei Române, unde a reprezentat Academia Română.

Mesaj integral:

Preafericirea Voastră, Părinte Patriarh Daniel,
Înaltpreasfinţiile voastre,
Preasfinţiile voastre,
Magnificenţa Voastră, domnule rector al Universităţii din Bucureşti, Marian Preda,
Preacucernici şi preacuvioşi părinţi,
Domnilor consilieri,
Doamnelor şi domnilor studenţi,

Instituţiile puternice şi semnificative în vieţile oameni se hrănesc din tradiţie şi contribuie la îmbogăţirea şi consolidarea acesteia. Este deja o tradiţie pilduitoare organizarea simpozioanelor anuale de către Patriarhia Română şi Arhiepiscopia Bucureştilor.

La propunerea şi cu binecuvântarea Preafericirii Sale, a Părintelui Patriarh Daniel, în fiecare an şi chiar de mai multe ori anual, sunt analizate şi dezbătute teme care aprofundează cunoaşterea şi înţelegerea, de către toţi aceia care participă la viaţa şi activităţile Bisericii noastre creştin ortodoxe, a aspectelor vieţii culturale şi religioase – întrepătrunderea şi condiţionarea lor reciprocă.

Am avut, într-adevăr, privilegiul să fiu unul dintre aceşti participanţi la multe dintre manifestările ştiinţifice şi de spiritualitate creştină, în calitatea mea de rector al Universităţii din Bucureşti, între 2011 şi 2019, iar acum mă bucur să mă aflu din nou în Palatul Patriarhiei ca reprezentant al Academiei Române, în noua mea capacitate de vicepreşedinte al acestui înalt for de cultură, cercetare ştiinţifică şi spiritualitate românească, fiind direct răspunzător de ştiinţele umaniste – filozofie, teologie, psihologie şi pedagogie – şi de ştiinţele sociale.

Influenţa esenţială pe care Preafericirea Sa o are în alegerea tematicii şi în organizarea acestor simpozioane este evidentă pentru toţi aceia care au participat de-a lungul anilor la aceste manifestări ştiinţifice, căci vocaţia păstoririi a Preafericirii Sale şi misiunea pedagogică a celui care este Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române transpare în fiecare astfel de manifestare, deopotrivă spiritual-teologică şi de învăţătură pentru noi, toţi.

În această ordine de idei, îmi permit să evoc un scurt fragment cât se poate de relevant din cuvântul rostit de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel cu ocazia sărbătoririi Zilei Culturii Naţionale la Academia Română în ziua de 15 ianuarie 2015:

„Este îndeobşte cunoscut că primele forme de cultură evoluată sunt legate de cult:

cărți, școală, artă și altele. Credința creștină sfințește sufletul poporului și transfigurează cultura într-o comuniune între generații, iar cultura la rândul ei ajută credința să se exprime în mod dinamic și durabil. Așadar, credința și cultura nu sunt două entități paralele, ci deși distincte ele se întrepătrund și se conțin reciproc. Cultura oferă sol fertil credinței, iar credința face să rodească perenitatea culturii ca pe o Liturghie a identității unui popor săvârșită în devenire și dăinuire spre slava lui Dumnezeu Domnul istoriei și demnitatea neamului”.

Așadar, cultul, cultura, școala, educația sunt indisolubil corelate între ele.

Într-un alt cuvânt important, adresat la sărbătorirea a 150 de ani de la înființarea Universității din București, în 2014, Preafericitul Părinte Patriarh insista asupra înțelegerii universității ca „laborator al științelor dinamice și comunicare a valorilor perene”.

Credem noi că aici avem cheia descifrării și a înțelegerii legăturii dintre educație și valori, inclusiv acelea ale trăirii experienței religioase. În orice făptuiește și gândește omul, acesta este angajat valoric. Poziția apărată de diferite forme de pozitivism în secolul trecut, unele păstrându-se, în mod anacronic, până astăzi, a neutralității axiologice, este doar un mit – unul lipsit de orice fertilitate culturală și de șansă a adevărului.

Valorile perene dau identitatea culturală a ființei unui popor și acestea trebuie transmise prin educație. Tinerii studioși trebuie socializați prin interiorizarea acestor valori care dau sens, coerență și scop acțiunii sociale.

Tema Simpozionului Internațional de Teologie din anul acesta, „Importanța rugăciunii în viața eclezială și personală a credincioșilor”, ține chiar de esența oricărei credințe religioase și este cât se poate de logic în miezul credinței și practicii ecleziastice creștin ortodoxe.

Puterea credinței este sinceritatea și puterea rugăciunilor noastre. Sfântul Evanghelist Luca ne spune că ucenicii Mântuitorului au venit la Iisus și i-au spus: «Învățătorule, învață-ne cum să ne rugăm!»

Cerința ucenicilor este, așadar, nu dacă să ne rugăm sau de ce să o facem, ci cum anume, sau în ce fel să ne rugăm. Probabil că aceasta este una din cele mai importante și definitorii întrebări pe care ucenicii I-o pun Învățătorului, căci rugăciunea este un fenomen global și universal, de fapt una dintre cele mai comune și răspândite forme de manifestare a religiosului în viețile noastre.

Tocmai de aceea, rugăciunea are o multiplă semnificație. Alături de aceea

principală, spiritual-religioasă sau teologică, înțelesurile unei rugăciuni sunt completate de semnificațiile sale poetice, social-comunitare sau relaționale și, nu în ultimul rând, acelea epistemice.

În rugăciune, credinciosul – oricare și fiecare credincios –, indiferent de condiția sa culturală sau socială, i se adresează lui Dumnezeu și Îl caută pe Dumnezeu. Rugăciunea îmi pare a fi, succint și inevitabil schematic spus, acea formă de răspuns comunicativ direct și personal al credinciosului la cunoașterea și întâlnirea cu Dumnezeu.

Oricare om are o reprezentare, înțelegere și cunoaștere a lui Dumnezeu, indiferent cât de diferite și variabile sunt acestea de la un individ la altul, de la o cultură la alta sau chiar de la o religie la alta. Iar esența acestei înțelegeri este deopotrivă una cognitivă și emoțională și rezidă în sensul măreției și puterii Lui infinite, care inspiră în noi venerație, dragoste, dar și teamă.

Răspunsul lui Iisus la rugămintea ucenicilor ne-a fost transmis de Matei. La prima lectură, acest răspuns este unul negativ, cum spunem noi, logicienii, căci ne spune cum să nu ne rugăm: „Când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii cărora le place, prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor; adevărat grăiesc vouă: și-au luat plata lor” (Matei 6, 5); „Când vă rugați, nu spuneți multe ca neamurile, că ele cred că în multa lor vorbărie vor fi ascultate. Deci nu vă asemănați lor, că știe Tatăl vostru de cele ce aveți trebuință mai înainte ca să cereți voi de la El” (Matei 6, 7-8).

Dar aceste versete din Noul Testament definesc în mod pozitiv cum să deprindem știința, practica și abilitatea virtuților creștine. Ele ne învață cum să ne punem la adăpost de ipocrizie, de rugăciunea mecanică sau de aceea grandilocventă, de fariseism și fățărnicie.

Nu ne rugăm pentru a ne expune celorlalți înalta noastră spiritualitate. Rugăciunea este pentru toți, deopotrivă, nu numai pentru învățați sau filozofi. Ea cultivă virtuțile naturaleței, firescului și ale rostirii simple, clare și directe, sunt mijlocul prin care ne exprimăm sentimentele noastre sincere și profunde de iubire și recunoștință față de Creatorul și Tatăl nostru ceresc. Dar sunt și o modalitate de comuniune, de a trăi în lume și în obștea noastră cea de toate zilele într-un mod echilibrat, demn și corect.

Rugăciunile sunt, pentru a zice așa, un mijloc de pedagogie socială și profund umană.

Felicit pe toți aceia care au contribuit la organizarea acestui simpozion și urez

succes celor care vor lua parte la dezbateri și la discuții.

Vă mulțumesc.

Acad. Mircea Dumitru,
Vicepreședintele Academiei Române

Simpozionul Internaținal de Teologie care se desfășoară la Palatul Patriarhiei din Capitală în perioada 9-13 octombrie 2022 are ca temă „Importanța rugăciunii în viața eclezială și personală a credincioșilor”. Participă monahi, clerici, teologi dar și oameni de știință.

basilica.ro